

Dnro 76/12/2016

Liikenne- ja viestintäministeriö
kirjaamo@lvm.fi
PL 31
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: lausuntopyyntönnö 18.4.2016, dnro LVM/2096/03/2015

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ LIIKENNEKAAREKSI SEKÄ ERÄIKSI SIIHEN LIITTYVIKSI LAEIKSI

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt mm. maakuntaliittojen lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle liikennekaareksi sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Liikennekaari on osa hallituksen kärkihanketta, jolla toteutetaan hallitusohjelman kärkihankkeita digitaalisen kasvuympäristön rakentamiseksi sekä säädösten sujuvoittamiseksi. Tavoitteena on luoda edellytykset uuden teknologian, digitalisaation ja uusien liiketoimintamallien käyttöönotolle liikennesektorilla. Tätä kautta voitaisiin saavuttaa entistä paremmin käyttäjien tarpeisiin vastaavia liikennepalveluita ja mahdollistaa uutta liiketoimintaa sektorilla.

Liikennekaari yhdistäisi ja uudistaisi henkilö- ja tavaraliikennettä koskevat säännökset. Liikennekaarella ehdotetaan avattavaksi liikkumispalveluja koskevat olennaiset tiedot ja säädettäväksi lippu- ja maksujärjestelmien yhteen toimivuudesta. Näin liikenteen palvelut olisivat mahdollisimman hyvin kaikkien tavoitettavissa ja myös tarkoituksenmukaisella tavalla yhdisteltävissä.

Esityksellä muutettaisiin nykytilaa, jossa liikenteen markkinat ovat vahvasti säännellyt ja julkisin toimin ohjatut. Samalla edistettäisiin liikennepalveluiden syntymistä asiakaslähtöisesti, markkinaehtoisesti ja terveen kilpailun pohjalta. Liikennepalvelujen ostot ja muu julkinen tuki liikennejärjestelmälle ovat valtion- ja kuntataloudessa merkittävä menoerä. Kun palveluja voitaisiin tarjota, yhdistellä ja käyttää monipuolisemmin ja tehokkaammin, voitaisiin saavuttaa merkittäviä kustannussäästöjä. Esitys tukee hallitusohjelman tavoitteita kuntien kustannusten karsimisesta sekä kilpailukyvyyn vahvistamisesta elinkeinoelämän ja yrittäjyyden edellytyksiä parantamalla.

Hallituksen esitys

Liikennealan uudistamista on pidettävä tarpeellisena ja ajankohtaisena toimintaympäristön muuttumisen vuoksi ja myös sen vuoksi, koska liikenneala ei ole pysynyt kehityksen, mm. digitalisaatio, mukana osin maassamme pitkään olleen tiukan ja rajoittavan sääntelyn vuoksi. Nykyisin joukkoliikenteen järjestäminen harvaan asutulla alueilla on hyvin haasteellista ja erityisesti yhteiskunnan korvaamien kuljetuspalvelujen kustannusten jatkuva kohoaminen ovat eräitä tekijöitä, jotka edellyttävät muutosten tekemistä lainsäädäntöön.

Liikennekaaren tavoitteet ovat lähtökohtaisesti hyviä. Uusien digitaalisten palvelujen synnylle sääntelyn uudistaminen luo hyvät mahdollisuudet ja voi luoda samalla uusia liiketoimin-

tamahdollisuuksia ja uusia työpaikkoja. Liikennepalvelujen tehostamisella saataneen kuntatalouden kustannusten jatkuva nousu taittumaan kuljetuskustannusten osalta.

Liikennekaaren valmisteluun ja lainsäädännön muutoksiin liittyy Kainuun liiton näkemyksen mukaan myös epävarmuustekijöitä. Kainuun kaltaisessa harvaan asutussa maakunnassa asukkaiden liikkuminen tulee tulevaisuudessakin perustumaan henkilöautoliikenteeseen. Uusilla toimintamalleilla ja digitalisaation avulla voitaneen vähentää henkilöautojen liikennesuoritetta ja myös ympäristöpäästöjä, mutta ne eivät ratkaise peruslähtökohtaa eli henkilöautoliikenteen oleellista merkitystä ja tärkeyttä kulkuvälineenä maakunnan alueella. Henkilö- ja tavaraliikenteen sääntelyn muutokset ovat lähtökohtaisesti myönteinen uudistus, sillä ne mahdollistaisivat uuden yritystoiminnan aloittamisen ja antaisivat uusia työllistymismahdollisuuksia. Toisaalta liikennekaareissa esitetty taksitoiminnan sääntelyn purkaminen vapaan hinnoittelun sekä päivystys- ja asemanpaikkavelvoitteen osalta saattaa toimivan kilpailun puuttuessa heikentää Kainuun kaltaisella pitkien etäisyyksien ja ohuiden liikennevirtojen alueella taksipalvelujen saatavuutta ilta- ja yöaikaan sekä nostaa taksipalvelujen hinnat kohtuuttomiksi.

Valmisteilla olevan maakuntauudistuksen myötä maakunnille on tulossa nykyisistä ELY-keskuksista joukkoliikenteen alueellinen suunnittelu ja järjestäminen, valtionavustustehtävät sekä alueellinen liikennejärjestelmäsuunnittelu. Liikennekaaren 1. vaiheen voimaan tulon ja vuonna 2019 käynnistyvän maakuntauudistuksen välisenä aikana on mahdollista saada liikennekaaren vaikutuksista kokemuksia ja korjata mahdolliset epäkohdat, jotta maakuntien toiminta käynnistyisi myös em. liikenneasioiden osalta mahdollisimman hyvin.

Liikennekaari, liikkuminen palveluna ja digitalisaatio ovat merkittäviä uudistuksia liikennejärjestelmän toimivuuden kannalta. Näiden ohella tulevaisuudessa tarvitaan edelleen investointeja liikenneverkkoon, ts. maan eri alueiden erityispiirteet huomioon ottaen investointeja tie- ja/tai rataverkkoon sekä vesiliikenneväyliin ja satamiin. Maan nykyisen liikenneverkon, merkittävän kansallisuusomaisuuden, omistaminen ja kehittäminen on tarkoituksenmukaista säilyttää valtiolla, joka voi parhaiten varmistaa liikenneinvestointien kohdentumisen tasapuolisesti koko maan alueella.

Matkaketjujen kehittämisessä on oleellista ajantasaisen liikennetiedon ja avoimien rajapintojen tehokas ja tasapuolinen hyödyntäminen. Eri liikennemuotojen lipputuotteiden ja maksujärjestelmien yhteen sovittaminen avaa uusia mahdollisuuksia matkaketjujen ja liikenne-markkinoiden kehittämiseen.

Liikennekaari merkittävänä lakimuutoksena edellyttää läpinäkyvää, kattavaa, selkeää ja luotettavaa erilaisten vaikutusten arviointia sekä erityisesti koko maan eri alueiden erityispiirteiden riittävää huomioon ottamista.

Liikennekaaren valmistelussa tulee turvata kuntien joukkoliikennejärjestelmän toimivuus sekä liikennepalveluista käyttäjille aiheutuvien kustannusten tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus.

Kainuun liitto

Pentti Malinen
maankuntajohtaja

Hannu Heikkinen
suunnittelujohtaja